

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009 – 2010 навчальний рік

8 клас

Українська мова

I. Уяви, що ти разом з однокласниками повертаєшся з екскурсії, під час якої ви оглянули пам'ятки історії чи культури. **Склади твір-опис пам'ятки історії чи культури** (обсяг – 1 сторінка), використавши в структурі тексту речення з порівняльним зворотом, речення з дієприкметниковим зворотом, речення з дієприслівниковим зворотом, речення зі складеним присудком. Познач названі синтаксичні конструкції, що використані у творі, хвилястою лінією (**13 балів**).

II. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях (**3 бали**).

1. Чому по-різному пишуться співзвучні або схожі слова: *В'ячеслав і Святослав; неказане слово, не сказане ніким слово; юнак, юннат; по-різному, по різному; ненька Україна, Україна-ненька?*

2. Що відмінного в змісті сполучень слів *гомеричний сміх і Гомерів сміх*? Чи можна вважати ці сполучення слів словосполученнями? Чому?

3. Запиши слова, знявши риси.

З/під, по/за, за/ради, з/понад, на/проти, по/серед, з/посеред, у/продовж, з/поміж.

III. Відредагуй речення (**1 бал**).

Я закоханий в синь океану, а ще дужче я закоханий у зорі рум'яні. Ушосте переписуючи вправу, школяр зрозумів, що виконує танталову працю. Я встав в половині восьмої години ранку. Столітній дуб зацікавив хлопців, перебуваючи на екскурсії.

IV. Запиши речення, розставивши пропущені розділові знаки. Доведи, що одне з поданих речень є односкладним. Підкресли в ньому члени речення, надпиши над кожним словом частини мови, охарактеризуй цю синтаксичну конструкцію (**3 бали**).

У соняшнику справді трудно впізнати сонце. Жалкує юний вересень за літом за різнотрав'ям і за різноцвітом за вранішньою теплою росою і соняшників щедрою красою.

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009 – 2010 навчальний рік

8 клас

Українська література

I. Напиши роздум (обсяг - 1 сторінка) за вивченими творами усної народної творчості, давньої української літератури, Т.Шевченка, Лесі Українки, І.Франка на тему **«Якщо народ має багаті традиції, славу історію, то він безсмертний»** (12 балів).

II. Дай відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях (3 бали).

1. З якого твору взято рядки?

*Не допоможуть сльози щастю –
Серцю легше буде,
Хто щаслив був хоч з часочок –
Повік не забуде.*

2. Запис тексту якої думи вважається найдавнішим?

3. Яка приблизна кількість спеціальних наукових досліджень «Слова о полку Ігоревім»?

4. Яким віршовим розміром написано ліричний твір «Мені однаково, чи буду...» Т.Шевченка?

5. До якого виду лірики належить вірш «Давня весна» Лесі Українки?

6. Кому І.Франко присвятив поему «Іван Вишенський»?

III. Напиши **відгук** (обсяг - 1 сторінка) на нещодавно самостійно прочитаний твір. Прокоментуй його жанрову своєрідність, ідейно-художні особливості, порушені в ньому морально-етичні проблеми (5 балів).

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

9 клас

Українська мова

I. Напиши твір-роздум *«Байдужість – це параліч душі»* (обсяг - 1,5 сторінки), використавши в структурі тексту речення, у якому ставиться тире між підметом і присудком, речення з порівняльним і дієприслівниковим зворотами, односкладне речення. Познач ці речення хвилястою лінією (**12 балів**).

II. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях (**3 бали**).

1. До якого роду належать подані іменники? Добери до них означення і запиши утворені словосполучення.

Тюль, толь, Капрі (острів), какаду, турне, шампунь, путь, насип, туш (урочисте вітання), туш (фарба).

2. Які особливості творення прикметників на -ський від іменників? Утвори такі іменники.

Полтава, Угорщина, Словаччина, Петербург, Воронеж, Збараж, Таганрог, німець, Рига, Париж, козак.

3. Чи мають подані слова іншомовного походження українські відповідники? Якщо так, то запиши їх.

Ліцензія, менеджер, пріоритет, ідентичний, ліміт, інновація, компенсація.

III. Подані висловлювання з учнівських творів можна надрукувати в рубриці «Усміхнімось». виправ помилки і запиши відредаговані речення (**1 бал**).

У майбутньому я збираюся стати фахівцем з економічним профілем. У центрі твору лежить головний герой – Еней. Коли я дивлюся на картини Рафаелло...

IV. Запиши речення, розставивши пропущені розділові знаки. Зроби синтаксичний розбір складносурядного речення (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом назву частини мови, дай загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням), побудуй структурну схему (**4 бали**).

Сучасні психологи застерігають щодо небезпеки ігрової чи комп'ютерної залежності. З одного боку дружба з технікою це добре але найчастіше вона стає не засобом розвитку а втечею від реальності.

Адже окрім комп'ютерів та гральних автоматів існують інші емоційні чинники життя. Отож важливо навчитися дозувати час коли граєш за комп'ютером чи дивишся телевізор.

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

9 клас

Українська література

I. Напиши роздум (обсяг - 1,5 сторінки) за вивченими творами усної народної творчості, давньої української літератури, І.Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка на тему ***«Наймізерніше щастя в житті – багатство, найбільше – мудрість» (12 балів).***

II. Дай відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях **(3 бали).**

- 1. Який жанр твору «Конопська відьма» Г.Квітки-Основ'яненка?**
- 2. Хто є автором музичного твору за твором І.Котляревського, що здобув світову славу? Запиши назву цього твору.**
- 3. Творчості яких українських поетів властиве силабо-тонічне віршування? Для прикладу назви майстрів поетичного слова.**
- 4. Які афоризми Г.Сковороди тобі запам'яталися? Запиши чотири афоризми.**
- 5. Кого із сучасників Ф.Прокоповича уособлює князь Володимир у однойменній драмі?**
- 6. Які різновиди курйозного вірша ти знаєш?**

III. Напиши **відгук** (обсяг - 1 сторінка) на нещодавно самостійно прочитану книгу. Прокоментуй жанрову своєрідність твору чи творів, ідейно-художні особливості, порушені морально-етичні проблеми **(5 балів).**

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

10 клас

Українська мова

I. Поміркуй над словами *«Кожен має право творити по-своєму»*. Напиши твір (обсяг – 1,5 сторінки), використавши приклади з художньої літератури та історичний факт **(12 балів)**.

II. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й логічності у висловлюваннях **(3 бали)**.

1. Як правильно: *тоньший чи тонший, листтям чи листям, духм'яний чи духмяний*? Запиши правильно ці слова і дай стисле пояснення щодо їх написання.

2. У поданих словах постав наголос: *приспів, лікарські рослини, свого, черговий, колючки, лише, подушка, будь-де, в'ялить*.

3. Запиши 5-6 іменників, що мають форму лише множини. Які особливості відмінювання таких іменників?

4. Утвори можливі форми родового, давального, орудного і місцевого відмінків числівника **9 759**.

5. Згадай особливості творення ступенів порівняння прислівників. Утвори різні форми ступенів порівняння прислівника *добре*.

6. Укажи рядок, у якому всі слова з *не* пишуться окремо.

А. Ще не/вирішене питання, не/зачинене вікно, не/прибрана кімната, не/знайдена річ.

Б. Вікно не/зачинене, не/скошена мною трава, завдання не/виконане вчасно, не/зірвані вранці яблука.

В. Ніколи не/в'януча краса, не/виконане учнем завдання, не/розв'язана проблема, не/полита нами ділянка.

Г. Ще не/посивіле волосся, стаття не/опрацьована, не/спалене листя, не/прочитана мною книга.

Д. Гість не/запрошений, ще не/зрошене поле, волосся ніколи не/фарбоване, не/переглянутий фільм.

III. Виправ помилки у сполученнях слів і запиши їх. Зроби повний розбір підкреслених сполучень слів, зазначивши морфологічні ознаки частин мови **(2 бали)**.

Перевернути сторінку, в будь-якому випадку, мені все рівно, залишити в спокої, відноситися з розумінням, вантажні перевезення, завдати шкоду, сезонна розпродаж, йти коло години, об'єм інформації, підводити підсумки, засохлий кленовий листок, здавати екзамен, отримати освіту, написати SMS-повідомлення, виражати думку, завантажити з Інтернету.

IV. Запиши речення, розставивши пропущені розділові знаки, побудуй його структурну схему, зроби синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом назви частин мови, дай загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням) (3 бали).

Книги морська глибина хто в них пірне аж до дна той хоч і труду мав досить дивної перли виносить.

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

10 клас

Українська література

I. Напиши роздум (обсяг -1,5 сторінки) за творчістю І.Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Івана Франка, М.Коцюбинського на тему *«Наше призначення – залишити після себе добрий слід на Землі»* (12 балів).

II. Дай відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях (3 бали).

1. *Хто назвав І.Нечуя-Левицького «творцем живих типів»?*
2. *З якого твору узято цитату: «Життя, кажуть, зажити – не поле перейти. Життя – що погода. Як серед ясного літнього дня, коли сонце аж пече, так гріє та світить, дивись: де не взявся вітер, нагнав-нагнав з усіх боків чорні хмари, - заклуботались вони; насупилось небо... заховалося сонце – похмуріло... загуло, закрутило, закушпелило шляхом... зиркнула блискавка, загуркотав грім... гряк! трісь!.. Отакечки й тут. Оце тихо й мирно, любо та мило... гульк! – не вспів озирнутися, як повернуло на непогоду...»?*
3. *Хто з українських письменників збагатив українську літературу творами різноманітних жанрів, такими як соціально-побутова і соціально-психологічна драма, соціальна комедія характерів, історична драма?*
4. *Який твір Юрій Шерех назвав «Другим «Заповітом»? Хто автор цього твору?*
5. *З ким з відомих людей пов'язували творчі взаємини М.Коцюбинського?*
6. *Установи відповідність.*

1. Оксиморон	А. <i>Не хилися, явороньку, ще ти зелененький! Не журися ,козаченьку, ще ти молоденький! Не рад явір хилитися, - вода камінь мие, Не рад козак журитися, да серденько ние!</i>
2. Анафора	Б. <i>З журбою радість обнялась... В сльозах, як в жемчугах, мій сміх (О. Олесь).</i>
3. Метонімія	В. <i>Лови летючу мить життя! Чаруй, хміль, впивайся (О.Олесь).</i>
4. Паралелізм	Г. <i>Не щебече соловейко в лузі над водою, Не співає чорнобрива, стоя під вербою. (Т. Шевченко)</i>
	Д. <i>Поет став морем. Далеч степова, І хмарочоси, й гори – ним залиті (І. Драч).</i>

III. Зроби ідейно-художній аналіз поезії «Неповторне свято» О. Теліги (обсяг – 1 сторінка) **(5 балів)**.

Гарячий день – і враз досягне жито,
І доп'яніють обважнілі грона.
Він ще незнаний, ще не пережитий,
Єдиний день – мого життя корона.

І що це буде – зустріч, чин, екстаза?
Чи дотик смерти на одну хвилину?
Душа дозріє, сповниться відразу
Подвійним смаком – меду і полину.

А дивне серце, п'яне і завзяте,
Відчує певність, мов нехибну шпалу:
Мій день єдиний! Неповторне свято!
Найвищий шпиль – і початок до спаду...

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

11 клас

Українська мова

I. Поміркуй над словами А.Казки *«Є щастя скрізь. І ми самі в тім винні, що в сліпоті не бачимо його»*. Напиши твір (обсяг -1,5 сторінки), використавши приклади з художньої літератури та історичний факт **(12 балів)**.

II. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях **(3 бали)**.

1. Від дієслова *писати* утвори дієприкметник, введи його в словосполучення чи речення, щоб проілюструвати відомі правила написання не з дієприкметниками.

2. Випиши форми дієслова.

Мальований, малиновий, аналізувати, білявка, єднаючи, існування, каламутний, віриш, лагідний, погляд, лагодив, асфальтований, декламуватиму, прийдешній, несучи, адресований, досягнення, досягнути, освітлення, освітити, освіта, бавитися, гра.

3. Запиши прислівники, знявши ризку.

На/гору, на/радощах, без/вісти, без/відома, де/інде, десь/інде, що/дня, день/у/день, з/боку, з/боку/на/бік, від/коли, коли/не/коли, аби/куди, будь/куди, на/силу, над/силу, по/малу, по/братньому, по/сусідству, по/середині.

4. Наведи приклади п'яти-шести слів, які в одному випадку виступають прийменниками, а в другому – повнозначними словами.

5. Спиши, розкриваючи дужки.

Що (б) не робив, роби тільки найкраще. Треба працювати, що (б) шматок хліба мати. Як (би) я турбувався лише про себе, вже б онімів давно від самоти. Керівник гуртка міркував, як (би) організувати археологічні розкопки.

6. Вкажи рядок, у якому всі іменники у формі родового відмінка множини мають закінчення -у (-ю).

А. Юридичного закон., яскравого букет., кабінет.. директора.

Б. Високого курган., південного напрямк., дитячого малюнк..

В. Літературного жанр., пісенного заспів., великого мітинг..

Г. Сучасного живопис., портрет.. композитора, запаси вапняк..

Д. Піднесеного настор., розвиток неореалізм., вулиці Вашингтон..

III. Відредагуй фрагмент тексту з учнівського твору (2 бали).

Я завжди намагаюся згадати свого улюбленого автора ліроепічних творів Грицька Сковороду. У творі «Бджола та Жук» він дуже уміло розвинув думку майбутнього і минулого.

IV. Запиши речення, розставивши пропущені розділові знаки, побудуй його структурну схему, зроби синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом назву частини мови, дай загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням) (3 бали).

Через те що висловлювання неоднаковою мірою діють на різних людей важливо вміти добирати переконливі аргументи вони мають бути різні для слухачів різного освітнього рівня для людей які мають неоднакову поінформованість щодо теми і які можуть наводити свої контраргументи.

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

III етап

2009-2010 навчальний рік

11 клас

Українська література

I. Напиши роздум (обсяг – 1,5 сторінки) за творчістю М.Хвильового, Остапа Вишні, Є.Маланюка, В.Барки, Ю.Яновського, М.Куліша, І.Кочерги, О.Довженка на тему **«Добре бути вченим, поетом, воїном, але найважливіше залишатися людиною»** (12 балів).

II. Дай відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях (3 бали).

1. Яку найпотужнішу літературну структуру організував М.Хвильовий?
2. Кого з українських письменників початку XX століття називали «королем українського тиражу»?
3. Які риси, спільні з лірикою української еміграції, мали поетичні твори Є.Маланюка?
4. Яка проблема поєднує новели «Дитинство», «Подвійне коло», «Шаланда в морі» із роману «Вершини» Ю.Яновського?
5. Яку назву мав перший звуковий фільм О.Довженка? Коли він вперше демонструвався?
6. Установи відповідність.

1. Кують світанок молотки птиць.	А. Метонімія
2. Василь Стус перекладав Аполінера і Верлена.	Б. Метафора
3. Дівчина була невеличка на зріст, але рівна, як струна.	В. Епітет
4. Мандрівники зайшли в хащі, куди не ступала людська нога.	Г. Синекдоха
	Д. Порівняння

III. Зроби ідейно-художній аналіз поезії «Ода музиці» Б.Олійника (обсяг – 1 сторінка) (5 балів).

І квіт зорі, і спалахи півонії,
Космічний гул, і мовчазний туман, -
Усе довкруг в довершеній гармонії
Звучить урочим ладом, як орган.
Усе на світі неземними узами, –
Чебрець і сніг, журавку і печаль, –
Єднає мудро благовісна музика, –
Землі і неба голубий хорал.
О музо муз – і сущого, й майбутнього,
Ти омивай нас, як жива роса,
І прихиляй до поля многотрудного,
І поривай в духовні небеса!